

Wykorzystanie orgiami w pracy resocjalizacyjnej.

Dariusz Nieżurawski

Wartość, jaką wnosi sztuka ludzi, jest według S. Szumana warunkiem „wszechstronnego rozwoju i ukształtowania każdego człowieka”

Od pewnego czasu bardzo ceniona jest w kulturze europejskiej wschodnia sztuka układania papieru –orgiami. Jej korzenie sięgają do starożytnych Chin, gdzie narodziła się wraz z wynalezieniem papieru. Figurek orgiami używano początkowo do obrzędów religijnych, składano na ołtarzach, przyozdabiano nimi groby. Wraz z rozpowszechnianiem się papieru zdobywała kolejnych zwolenników.

W związku z tworzeniem papierowych „dzieł sztuki”, mimo wszystko, mało kosztownych, niezbyt wymagających i wykonywanych w dowolnym tempie, rozwijamy się artystycznie uwrażliwiając na piękno. W orgiami składa się formy płaskie i przestrzenne, wykorzystując nożyczki lub nie, składa się formy pojedyncze i złożone z różnej, niejednokrotnie olbrzymiej ilości modułów. Również wielkość i kolor wykorzystywanych kartek jest dowolna. Uzyskiwane efekty mniej lub bardziej naśladują obiekty rzeczywiste z ograniczeniem przez wyobraźnię i wytrzymałość papieru. Przy składaniu papieru należy zachować spokój, dokładność i cierpliwość. Czujemy radość tworzenia, obserwując jak w wyniku zginania i cięcia powstaje coś niezwykłego.

Coraz częściej wielu pedagogów, nauczycieli i psychologów włącza tę metodę w swój program pracy, dostrzegając efekty jej wykorzystania. Potwierdzają też oni jej pozytywny wpływ w pracy z dziećmi z zaburzeniami osobowościowymi i psychicznymi, mającymi trudności z koncentracją i przyswajaniem wiedzy. Dodatkowo dowiedziono jej przydatność w terapii zaburzeń różnego charakteru i stopnia, gdzie spełnia swoją rolę pobudzając układ nerwowy, integrując w czasie składania papieru pracę obu półkul mózgowych, angażując jednocześnie zmysły dotyku, wzroku i słuchu, co z kolei sprzyja rozwojowi intelektualnemu, skraca czas korygowania zaburzeń, usprawnia manualnie, doskonali spostrzegawczość, analizę i syntezę wzrokowo-słuchową, rozwija wyobraźnię, uczy wytrwałości, cierpliwości, uspokaja, daje możliwość oceny efektów swojej pracy w krótkim czasie, co motywuje do podejmowania kolejnych wyzwań. Choć orgiami nie jest terapią samą w sobie, to jest jej doskonałym uzupełnieniem.

Pedagog niemiecki Fredrich Frobel wyodrębnił kilka sprawności rozwijanych przez origami:

- umiejętność słuchania, pisania
- koordynację wzrokowo-ruchową

- umiejętności językowe
- pamięć, koncentrację

Oprócz rozwijania sprawności manualnych, czynności składania papieru wpływają na rozwój i doskonalenie sprawności językowych oraz wyobraźnię przestrzenną i myślenie twórcze. Orgiami jest procesem zbierania drobnych, etapowych sukcesów, systematycznie motywujących do podejmowania kolejnych wysiłków.

Główne zalety używania origami w terapii to:

- może być praktykowana w każdym miejscu, w dowolnym czasie (nie potrzeba specjalnych pomieszczeń do działalności, żadnych dodatkowych narzędzi)
- może być niewerbalną formą porozumiewania się
- papier jest łatwym i prostym tworzywem i stosunkowo mało kosztownym
- można origami stosować samemu lub w grupie

Wykorzystując tę sztukę, wielu wychowanków pozbywa się obaw związanych z podejmowaniem działań artystycznych, gdyż nie wymaga ona specjalnych uzdolnień, istnieją bowiem sprawdzone schematy wykonywania kolejnych etapów pracy. Poprzez wzajemną pomoc, wychowankowie przezwyciężają niewiarę we własne siły i poprawiają relacje z rówieśnikami na drodze do wspólnego celu. Orgiami sprawdza się w pracy z różnorodną grupą wychowanków, choć należy zwrócić uwagę na ich dobór aby uniknąć konfliktów między bardziej i mniej zdemoralizowanymi. Może dojść do sytuacji wykorzystywania pracy jednych przez drugich w celu osiągnięcia korzyści w postaci doceniania przez prowadzącego pracy wykonanej przez zupełnie inną osobę (zdarzały się też próby kradzieży modułów do wykonania origami przestrzennego). Dodatkowo w czasie luźnych rozmów prowadzonych podczas zajęć, można dowiedzieć się wielu rzeczy o samym wychowanku jak i jego problemach. Warunkiem jest jednak stworzenie bezpiecznej i przyjaznej atmosfery. Orgiami jest też znakomitym sposobem na rozładowywanie napięcia emocjonalnego i sposobem spędzania czasu wolnego. Zainteresowani potrafią godzinami składać moduły do wykonania większego projektu. Z doświadczenia w pracy z młodzieżą w placówce resocjalizacyjnej wynika, że zajęcia z orgiami wprowadzone na jednej grupie, a konkretnie jej efekty, samoistnie przyczyniły się do zainteresowania tą formą spędzania czasu przez inne grupy wychowawcze a wychowankowie tych grup samodzielnie zaczęli poszukiwać nowych wzorów prac do wykonania.

Wydawać by się mogło, że zajęcia z orgiami wymagają częstych zmian proponowanych do wykonania figur, co sugerują sami wychowankowie z chęcią nauki ciekawych, różnorodnych form, jednak sami zaproponowali wykonanie 50

łabędzi z orgiami modułowego wymagających wykonania blisko 30 tys. „modułów chińskich” i zginali je w czasie wolnym z myślą o wykorzystaniu ich jako upominki na Dzień Matki.

Ciekawą propozycją jest odmiana orgiami klasycznego, dopuszczająca rozcinanie papieru tzw. Kirinami - nacinana według przygotowanego szablonu kartka papieru po złożeniu tworzy trójwymiarową formę wcześniej płaskiego rysunku. Wychowankowie wykorzystują tę formę do prowadzonej korespondencji jako alternatywę dla kolorowania tworzonej przez siebie papeterii. Wymaga ona stałej obserwacji ze względu na pracę ostrym narzędziem.

Literatura:

Gieroba A., Origami w pracy terapeutycznej, „Grupa i Zabawa”, nr 1/97 (9), s. 15-18.

Gut J., Origami z kólek jako zabawa osoby dorosłej z dzieckiem niepełnosprawnym, „Grupa i Zabawa”, nr 1/97 (9), s. 19-21.

Gołąb T., Origami w pracy dydaktyczno-wychowawczej, „Życie Szkoły”, nr 8/93, s. 483-489.

Dziamska D., Opowieści z papierowego pudełka, Poznań 2001, s. 7-8.

Szuman S., O sztuce i wychowaniu estetycznym, Warszawa 1990, s. 19.